

“Der er i stigende grad brug for den viden og de kompetencer, som specialpsykologerne har,” siger klinikchef og speciallæge **Jens Drachmann Bukh** fra Psykiatrisk Center Ballerup. For opgaverne i psykiatrien vokser, og der er brug for fagpersoner med et bredt kendskab til psykiske lidelser. To specialpsykologer giver et indblik i et nyt arbejdsfelt.

Af Nana Toft

Foto af Nina Flindt Temte

“På mange områder er specialpsykologerne lige så kompetente som speciallægerne”

Opgaverne i psykiatrien vokser.

Antallet af patienter og kravene til udredninger stiger. Behovet for dygtige fagpersoner er uomgængeligt, og vi har derfor i stigende grad brug for den viden og de kompetencer, som specialpsykologerne har.

Sådan lyder vurderingen fra klinikchef og speciallæge i psykiatri Jens Drachmann Bukh fra Psykiatrisk Center Ballerup.

Han fortæller, at hans arbejdsplads har ansat ni specialpsykologer.

“Specialpsykologerne løfter de opgaver, som speciallæger har stået alene med indtil nu, og faktisk deler specialpsykologer og speciallæger mange kompetencer,” fortæller Jens Drachmann Bukh.

Han forklarer, at man på grund af divergerende grunduddannelser talte en del om forskellighederne mellem læger og psykologer, da specialpsykologerne blev uddannet. For eksempel at psykologerne ville have en mere udviklingspsykologisk tilgang, mens lægerne havde mere fokus på biologiske aspekter og samspil med fysisk helbred.

“I dag oplever vi, at de forskellige faglige baggrunde supplerer hinanden, og de to faggrupper har en fælles psykiatrifaglighed. Ligesom vi i mange år har kendt til det samme inden for de psykoterapeutiske specialistuddannelser, der altid foregår fælles for læger og psykologer,” understreger Drachmann Bukh.

Han pointerer, at specialpsykologerne – ligesom speciallægerne – er trænet i at udrede og diagnosticere et væld af psykiatriske lidelser. Uddannelsen er bygget op på den måde, at psykologerne kommer rundt på mange forskellige afsnit, både almene sengeafsnit, i ambulatorier og på specialafsnit, og på den måde både får de indsigt i mange forskellige patientgrupper og typer af behandling.

“Patienterne har i stigende grad brug for fagpersoner med det her brede kendskab til psykiske lidelser for at kunne svare på de centrale spørgsmål: Hvad fejler patienten? Hvilken behandling er egnet? Hvordan stykker vi et godt behandlingsforløb sammen? På mange af de områder

er specialpsykologerne lige så kompetente som speciallægerne, selvom lægerne i sagens natur har andre forudsætninger for at vurdere fysiske årsager og medicinske behandlingsmuligheder,” forklarer Jens Drachmann Bukh.

Specialpsykolog: Jeg taler også med patienterne om medicin

En af de specialpsykologer, som Jens Drachmann Bukh har ansat, er Dan Grønbæk Afsar. I 2,5 år har han haft sin daglige gang på Døgnafsnit 11 på Psykiatrisk Center Ballerup. Stedet, hvor han også færdiggjorde sin uddannelse som specialpsykolog for godt fem år siden.

“Helt konkret, så starter vi hver morgen med at stille spørgsmålet: Hvad laver vi i dag? Vi har 14 patienter. Dem gennemgår vi. Hvem taler vi med? Hvad skal der ske? Typisk vil jeg pege på, hvis der er patienter, der er uafklarede: Vi har en patient her, vi skal rykke på. Hvem gør det? Jeg er med til at sikre et flow,” fortæller Dan Grønbæk Afsar.

En del af hans arbejde går med at vurdere patienters aktuelle tilstand: Diagnosticere, udrede og træffe beslutninger om behandlingsplaner. Han taler også indimellem med patienterne om medicin.

“Medicinopstart og ændringer er i sidste ende ikke min beslutning, men jeg tager diskussionerne videre med lægerne og får på den måde maskineriet

“Jeg har hørt folk tale om en fagkamp mellem psykologerne og lægerne. Men min helt konkrete erfaring er, at den fagkamp ikke er til stede i det daglige arbejde. Tværtimod. Herude har jeg haft oplevelsen, at folk siger: Er du specialpsykolog? Fedt.”

— Specialpsykolog Dan Grønbæk Afsar

til at køre,” uddyber Dan Grønbæk Afsar, der fortæller, at han på mange måder har fået lov til at præge sin stilling.

Psykiatrien har tidligere hovedsageligt været domineret af læger, forklarer han. Men det behøver den ikke være, som han siger.

“Min erfaring er, at begge parter sagtens kan være her. Lægerne har i sidste ende behandlingsansvaret, men jeg synes i den grad, at der er plads til min faglighed, hvilket da var lidt en bekymring i starten,” fortæller Dan Grønbæk Afsar, der beskriver et af sine første møder med ledelsen, da han lige var blevet ansat som specialpsykolog:

“Hvordan får vi jer til at blive her?” var et spørgsmål, ledelsen stillede os som specialpsykologer, hvortil vi svarede: ”Jamen, det afhænger af, hvad I vil med os.”

”Det var en anden måde at spørge ind til deres visioner med os. “Er vi bare ren arbejdskraft, fordi der er lægemangel?” spurgte jeg, hvortil de svarede: “Nej. Vi ønsker jer her. I er en værdi for os.” Det var afgørende for mig, at ledelsen satte ord på, at vi ikke blot var noget, man tog ind ad bagdøren, men at der var en aktiv dagsorden om, at vores faggruppe skulle løfte opgaver i psykiatrien,” pointerer Dan Grønbæk Afsar.

Han havde hørt rygterne om, at lægerne var nervøse, da specialpsykologerne blev uddannet. Kommer de så og stjæler alle de spændende opgaver, skulle efter sigende være det, lægerne frygtede, fortæller specialpsykologen:

“Jeg har hørt folk tale om en fagkamp mellem psykologerne og lægerne. Men min helt konkrete erfaring er, at den fagkamp ikke er til stede i det daglige arbejde. Tværtimod. Herude har jeg haft oplevelsen, at folk siger: Er du specialpsykolog? Fedt.”

Vejen til indflydelse

Specialpsykolog Kirsten Møller arbejder som afsnitsleder på Psykoterapeutisk Ambulatorium på Psykiatrisk Center Ballerup. Hun var på et af de første hold, der blev færdiguddannet som specialpsykolog, og kan sagtens huske, at hun på mange måder skulle træde i nye spor.

“Spørgsmål om, hvordan vi kunne udnytte hinandens kompetencer, var meget i spil. Hvordan bruger vi hinanden? Hvad kan vi hver især? Hvad har vi til

fælles? Jeg fik hurtigt en følelse af, at vi kunne give patienterne mere med, når vi var sammen, end hvis vi havde stået alene,” fortæller Kirsten Møller, der inden uddannelsen som specialpsykolog arbejdede som psykolog i psykiatrien.

Undervejs blev hun mere og mere sulten på at få et endnu større kendskab til psykiatrien og søgte derfor ind på uddannelsen.

“Jeg har altid brændt for patientarbejdet og ønsket at være med til at præge vores psykiatri i endnu højere grad. Skabe gode forløb for de mennesker, der havner her,” siger Kirsten Møller, der også ønsker, at psykoterapien får lov til at fylde endnu mere, end den gør i dag.

“Mange efterspørger psykoterapi. Det er et marked i vækst. I min nuværende stilling får jeg lov til at sætte terapien i centrum af mit arbejde og kvalificere de behandlingstilbud, vi tilbyder patienten. Det kan godt give mig et kick,” fortæller Kirsten Møller.

Muligheden for at udøve ledelse er en af de ting, hun er tiltrukket af som specialpsykolog.

“Når man har været så mange steder i psykiatrien, får man en væsentlig anden tyngde. Også beslutningsmæssigt. At være specialpsykolog åbner bare flere døre, hvis du er interesseret i indflydelse,” siger Kirsten Møller.

Klinikchef Jens Drachmann Bukh forklarer, at man fra Psykiatrisk Center Ballerup specifikt har skabt lederstillinger til specialpsykologer.

Således har seks ud af de ni stillinger til specialpsykologerne et ledelsesindhold.

“Det går mere og mere op for os, at mange af vores specialpsykologer har de kompetencer, der skal til for også at løfte nogle af de administrative og ledelsesmæssige opgaver, og de bliver dermed værdifulde sparringspartnere til den afsnitsledende overlæge,” forklarer Jens Drachmann Bukh.

Hvad med jobs i fremtiden?

Han medgiver, at specialpsykologer fortsat er så nye, at der stadig er en del usikkerhed at spore hos både speciallæger og specialpsykologer. Af den årsag opfordrer han og ledelsen på Psykiatrisk Center Ballerup til, at man på de forskellige afsnit taler åbent om udfordringer og forventninger.

“Jeg hører, at der har været en frygt fra specialpsykologerne om, hvorvidt der på længere sigt vil

være plads til dem. Vi lytter, når de lufter bekymringen for, om de så bare får alle de kedelige opgaver, når der bliver uddannet nok speciallæger,” fortæller Jens Bukh.

Der er dog ingen grund til at være nervøs, understreger han:

“Jeg plejer at sige, at hvor der kommer dygtige folk til, kommer der altid flere spændende opgaver. Der vil altid være opgaver nok. De kommer aldrig nogensinde til at kede sig i psykiatrien.”

Jens Drachmann Bukh tilføjer, at selvom de stillinger, Psykiatrisk Center Ballerup slår op, er definerede stillinger til et særligt afsnit, så forsøger ledelsen at gøre meget for at tilpasse specialpsykologstillingerne til den enkelte.

Den oplevelse kan Dan Grønbæk Afsar skrive under på.

Da han i sin tid begyndte i en stilling som specialpsykolog på Psykiatrisk Center Ballerup, var det tydeligt, at det ikke var det rigtige match. Da han gik til ledelsen og fortalte det, blev han tilbudt en anden stilling som specialpsykolog på et sengeafsnit.

Dan Grønbæk Afsar opfattede lydhørheden som et udtryk for, at ledelsen ønskede at fastholde ham – ikke kun som person, men også som specialpsykolog:

“Vi er også med til at sige: Det er sådan her, I spiller os gode som specialpsykologer. Nu skal I høre, hvordan vi gør det bedst muligt. Jeg har med andre ord ikke en oplevelse af, at jeg er ansat, fordi de ikke kan få en læge. Men fordi de aktivt ønsker specialpsykologer.”

Håbet om flere specialpsykologer

Specialpsykologer er godt på vej til at slå fast, hvem de er, men det er en proces i udvikling, konstaterer Kirsten Møller.

Da hun stoppede i distriktspsykiatrien under sit uddannelsesforløb, skrev hendes kolleger et afskedskort med ordene:

“Da vi erfarede, at vi skulle have en specialpsykolog ansat, vidste vi ikke, hvad det indebar. Så kom du og viste os, at vi ikke kan undvære sådan en.”

”Det er egentlig sigende for, hvordan mange af os har været nødt til at trampe vores vej gennem systemet. Mange steder er det klart, hvad vi kan

byde på, mens det andre steder fortsat er mere uklart, hvordan vi bliver sat bedst muligt i spil som faggruppe,” siger Kirsten Møller.

Dan Grønbæk Afsar forklarer, at der for tiden bliver udarbejdet beføjelseskemaer i regionerne, der definerer, hvad specialpsykologerne *må*, når de er færdiguddannede. En af udfordringerne er ifølge Dan Grønbæk Afsar, at det stadig er den enkelte arbejdsplads, der på mange måder definerer, hvor stort et spillerum specialpsykologerne har:

“Må vi vurdere, om en patient må få udgang? Må vi stille en diagnose? Jeg kan være bange for, at hvis jeg skifter arbejde, så skal jeg diskutere, hvad jeg må og ikke må. Hvad hvis jeg bliver ham, der kun må have individuelle samtaler med patienter?”

Dan Grønbæk Afsar glæder sig til at se, hvordan hans arbejdsplads ser ud om fem år, og han håber, at antallet af specialpsykologer vil stige.

Står det til Klinikchef Jens Drachmann Bukh, vil hans ønske blive indfriet:

“Psykiatrien har brug for specialpsykologer, da de styrker vores samlede behandlingstilbud. Så det er vores klare ambition at ansætte flere.” •